

Meer, maar opener: 'Moslims in de Nederlandse persfotografie 2000-2010'

Stage-onderzoek van Nadine Huiskes levert eerste resultaten op.

Nadine Huiskes, BA-student [religiewetenschap](#) van de universiteit Utrecht heeft in de periode juli 2011 tot en met februari 2012 stage gelopen bij VISOR. Geïnteresseerd in de islam, was zij bij VISOR terecht gekomen en heeft zij als eerste een stage bij het VU onderzoeksinstituut gedaan.

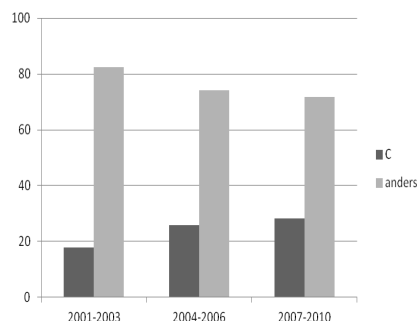
Tijdens haar stageperiode heeft zij onder begeleiding van dr. Heidi de Mare, gastonderzoeker bij VISOR en directeur van de [stichting IVMV](#), instituut voor maatschappelijke verbeelding, een eerste inventariserend onderzoek gedaan naar moslims in de persfotografie 2000-2010. Uit *Beelden van moslims. Een eerste inventariserend onderzoek* komt naar voren dat veel sociaalwetenschappelijk onderzoek is gedaan naar beeldvorming over moslims in de Nederlandse pers en media, en naar de mentale beeldvorming van mensen zelf, maar dat er nauwelijks onderzoek is gedaan naar de persfoto's zelf. Bovendien is er sprake van een zekere tegenstrijdigheid: enerzijds constateren sociale wetenschappers dat het mentale beeld van moslims vooral stereotiep en negatief is, gekoppeld aan de hoofddoek, anderzijds dat moslima's die willen emanciperen in de media ook enkel aan de hoofddoek herkenbaar zijn. De hoofddoek is daarmee vooral teken van een Westerse dubbelzinnigheid.

In de pilot heeft Nadine aan de hand van 38 beeldfactoren een verzameling van 469 persfoto's uit *de Volkskrant* en het *NRC Handelsblad* geïnventariseerd. Uitgangspunt van de geesteswetenschappelijke benadering was dat – ongeacht de bewuste beslissingen die fotografen en fotoredacties hebben genomen – de persfoto's zelf formele, objectief aanwijsbare kenmerken bevatten. Doel van het onderzoek was door het systematisch en nauwgezet verzamelen van beelddata te kijken of er op grond van de verzamelde beelddata technisch mogelijk was patroonvorming te ontdekken als mede de mogelijke fluctuatie door de tijd heen. Op basis daarvan kan een vergelijking gemaakt worden tussen de bestaande publieke opinie over beeldvorming van moslims in Nederland en wat de persfoto's aan verbeelding laten zien.

Een van de interessante resultaten die in een omvangrijker vervolgonderzoek nader onderzocht zullen worden is dat het aandeel moslima's op de foto's toeneemt, zowel foto's uit Nederland als buitenlandse foto's. Tegelijkertijd neemt het aandeel close-ups toe en is er meer aandacht voor gelaat en gezichtsuitdrukkingen. Dat betekent dat er in deze verzameling meer aandacht is gekomen voor de persoonlijkheid van moslima's, hun bezigheden en hun plaats in de samenleving. Dat geldt overigens sterker voor foto's van Nederlandse moslima's dan voor foto's van moslima's afkomstig uit het buitenland.

Tabel B10

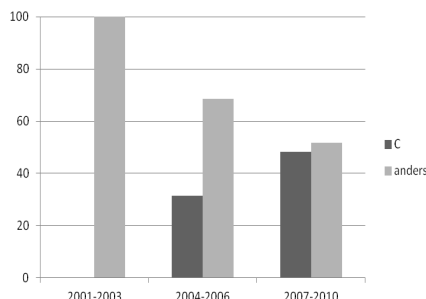
Aandeel foto's (procent) uit het buitenland naar type beeld (Close up ('C') of anders) en naar periode

Tabel B12

Aandeel foto's (procent) uit Nederland naar type beeld (Close up ('C') of anders) en naar periode.

NB. in het begin van de periode ontbreken close-ups.

De implicatie van deze eerste resultaten is dat de letterlijke beeldvorming van moslims minder eenduidig is dan doorgaans in het politieke debat, en met name binnen de PVV, wordt aangenomen. Afgaande op de persfoto's zijn moslims, en vooral moslima's veel meer opgenomen in Nederland dan in het politieke debat wordt gesuggereerd. Stichting IVMV heeft het voornemen om samen met VISOR over de consequenties deze maatschappelijke verbeelding een expertmeeting te organiseren.